

CZYNNIKI TRAFNEGO WYBORU ZAWODU

POZNAJ SIEBIE

POZNAJ ZAWODY

- ✓ Informacje o zawodach
- ✓ Zadania i czynności
- ✓ Środowisko pracy
- ✓ Narzędzia pracy
- ✓ Możliwości zatrudnienia
- ✓ Zarobki
- ✓ Wymagania psychofizyczne

- Zainteresowania
- Uzdolnienia
- Temperament
- Umiejętności
- Osobowość
- Wiedza szkolna
- Stan zdrowia

POZNAJ ŚCIEŻKI KSZTAŁCENIA

- ❖ System szkolny
- ❖ Lokalna sieć szkół
- ❖ Wymagania egzaminacyjne
- ❖ Przebieg kształcenia
- ❖ Możliwości podnoszenia kwalifikacji
- ❖ Możliwości przekwalifikowania

Jedną z najważniejszych decyzji człowieka jest wybór zawodu. Każdy musi sobie odpowiedzieć na pytanie "Co będę robić w przyszłości?". Można szukać pomocy między innymi u rodziców, znajomych, doradcy zawodowego. Jednak ostateczna decyzja należy do Ciebie. Decyzja samodzielna i dobrze przemyślana może zagwarantować satysfakcję z wykonywanej pracy oraz sukces zawodowy. Zawód wybrany nietrafnie prowadzi do zniechęcenia i niezadowolenia, a praca w nim staje się udręką. Wybranie właściwego zawodu warte jest więc czasu i wysiłku.

Aby dokonać optymalnego wyboru, dobrze jest się zastanowić, czego się tak naprawdę chce. Planowanie kariery zawodowej odbywa się za pomocą ustalenia tego, czego oczekuje się od życia i pracy zawodowej. Praca, którą będziesz wykonywał w przyszłości powinna być zgodna z Twoimi możliwościami, potrzebami, dążeniami.

Co warto wziąć pod uwagę, by podjąć optymalną decyzję? Pierwszym krokiem jest rozpoznanie własnego potencjału.

Poznaj siebie. Ważne jest, by przed wyborem szkoły wiedzieć dużo o sobie...

Jesteś gotowy by lepiej poznać siebie???

...ZACZYNAMY☺

Punkt 1: ZAINTERESOWANIA

Każdy z nas posiada zainteresowania, choć nie zawsze potrafimy je nazwać i o nich mówić. A naprawdę warto, ponieważ większość dorosłych zadowolonych ze swojej pracy mówi, że sekret ich szczęścia polega przede wszystkim na tym, że otrzymują pieniądze za to, co uwielbiają robić. Warto przyjrzeć się swoim zainteresowaniom, bo może uda Ci się znaleźć to „coś”, co będziesz lubił robić, i uczynić z tego sposób na życie.

Zainteresowania wyrażają się w trwałym zaciekawieniu jakąś dziedziną, w aktywnym poznawaniu określonych zjawisk bez niczyjego nakazu czy obowiązku. Są siłą napędową do podejmowania działania na rzecz poznawania określonej dziedziny.

Dokonując wyboru zawodu, należy wziąć pod uwagę swoje trwałe i najsilniejsze zainteresowania. Trwałe zainteresowania to takie, które nie ulegają zmianom mimo upływu lat.

Co świadczy o zainteresowaniach?

Oto pytania, które pomogą Ci w ocenie własnych zainteresowań:

- ✓ Jak spędzasz wolny czas?
- ✓ Jaki rodzaj książek lub czasopism najczęściej czytasz? Jakie programy telewizyjne oglądasz?
- ✓ Na jakie dodatkowe zajęcia uczęszczasz?
- ✓ Z jakiej dziedziny poszukujesz informacji (np. wypytyujesz o nie fachowców)?
- ✓ Co Cię naprawdę pasjonuje?

Reasumując można powiedzieć, że zainteresowania to stan wzmożonej uwagi i skupienie na czymś; to dążenie do głębszego zbadania tego czegoś, czemu z reguły dodatkowo towarzyszy przeżywanie różnorodnych uczuć.

Punkt 2: UZDOLNIENIA

Zdolności stanowią te różnice między ludźmi, które decydują o niejednakowych rezultatach w uczeniu się i działaniu przy jednakowej motywacji i uprzednim przygotowywaniu się. Pewnie zaobserwowałeś to u siebie i swoich znajomych. Jedni tyrają na szóstkę i nie zawsze im się to udaje, a inni mają najlepszą ocenę w kieszeni, a dokładnie w dzienniku bez wysiłku! Ale na innym przedmiocie może być odwrotnie.

Zdolności są naturalną i wyuczoną umiejętnością wykonywania lepiej od innych pewnych czynności, zdobywania wiedzy. To zdolności decydują o niejednakowych rezultatach uczenia się i działania, przy jednakowej motywacji i przygotowaniu w porównywalnych warunkach.

Na ich podstawie można określić stopień Twojej przydatności do danego zawodu, ponieważ różne zawody wymagają różnych uzdolnień (np. architekt - uzdolnienia rysunkowe, menedżer - uzdolnienia organizatorskie). W zawodach społecznych przydatne są uzdolnienia interpersonalne, językowe, literackie, a w zawodach artystycznych uzdolnienia plastyczne, muzyczne, wyobraźnia przestrzenna i zmysł estetyczny. Z optymalną sytuacją mamy do czynienia wtedy, gdy uzdolnienia idą w parze z wymaganiami, jakie stawia określony zawód.

Zastanów się:

- Które czynności wykonujesz szybko, dokładnie i poprawnie?
- W jakich dziedzinach zdobywałeś nagrody i wyróżnienia?
- Z jakich przedmiotów w szkole z łatwością, bez dużego nakładu pracy uzyskiwałeś najlepsze oceny?

Punkt 3: WARTOŚCI

Wartości to podstawowe kryterium – prze wodnik w kształtowaniu naszych postaw. Są wyobrażeniem tego, co jest godne pożądanego, na zdobyciu czego najbardziej Ci zależy. Jeśli np. dla Ciebie wartością jest pomaganie innym, warto wybrać zawód, w którym można tę wartość realizować. Nie powinno się wybierać zawodu pozostającego w sprzeczności z preferowanymi wartościami.

Ocena własnej hierarchii wartości jest elementem strategii określenia prawidłowych wyborów życiowych, służy rozwinięciu samoświadomości człowieka, szczególnie przydatnej w kształtowaniu motywacji do pracy. Schein (1990) na podstawie badań doszedł do wniosku, że istnieje ścisły związek między wyznawanym systemem wartości, potrzebami, kompetencjami a obranym rodzajem kariery i wyodrębnił osiem grup takich wartości, nazywając je metaforycznie „kotwicami” kariery zawodowej. Należą do nich:

1. Kompetencje zawodowe. Towarzyszy im dążenie do „bycia fachowcem” w konkretnej dziedzinie, potwierdzenia własnego mistrzostwa, awansu poziomego. Tacy ludzie najczęściej nie są zainteresowani stanowiskami kierowniczymi.

2. Kompetencje menedżerskie. Celem zawodowym staje się wówczas zdobycie nowych doświadczeń w zakresie zarządzania, podejmowanie decyzji, zwiększenie zakresu władzy, dążenie do sukcesu finansowego.

3. Autonomia i niezależność. Związana jest z dążeniem do poszerzenia marginesu własnej swobody, uwolnienia się z krępujących więzów i ograniczeń (związanych np. z biurokracją i autokratyzmem przełożonych). Osoby silnie nastawione na niezależność nie poszukują stanowisk kierowniczych, ale nie chcą być jedynie wykonawcami poleceń zwierzchników. Ich celem jest praca na stanowisku samodzielnych specjalistów i związana z nimi odpowiedzialność.

4. Bezpieczeństwo i stabilizacja. Głównym motorem działania jest w tym przypadku emocjonalny związek z firmą, poczucie lojalności. Pracownicy o stosunkowo silnej potrzebie bezpieczeństwa mogą aspirować do stanowisk kierowniczych, ale najczęściej w ramach tej samej jednostki. Zwykle bronią się przed zmianami swojego środowiska, np. nie interesuje ich na ogół kariera międzynarodowa.

5. Kreatywność. Przejawia się w tym, że osoby twórcze chętnie posiadają wiedzę o sobie, organizacji i różnych jej podsystemach, dostrzegają problemy i rozwiązują je, dążą do wprowadzenia zmian, innowacji itd. Są zwykle mobilne i pozytywnie nastawione do rotacji jako drogi podwyższania kwalifikacji oraz do awansu poziomego. Większość z nich satysfakcjonuje stanowisko doradcy szefa. Jedną z odmian kreatywności jest także przedsiębiorczość.

6. Usługi i poświęcenie dla innych. Głównym celem w życiu staje się realizacja wartości humanistycznych, rozwiązywanie problemów politycznych, pomaganie innym, leczenie, nauczanie. Osoby wyznające te wartości chętnie angażują się w akcje społeczne, podejmują pracę jako wolontariusze.

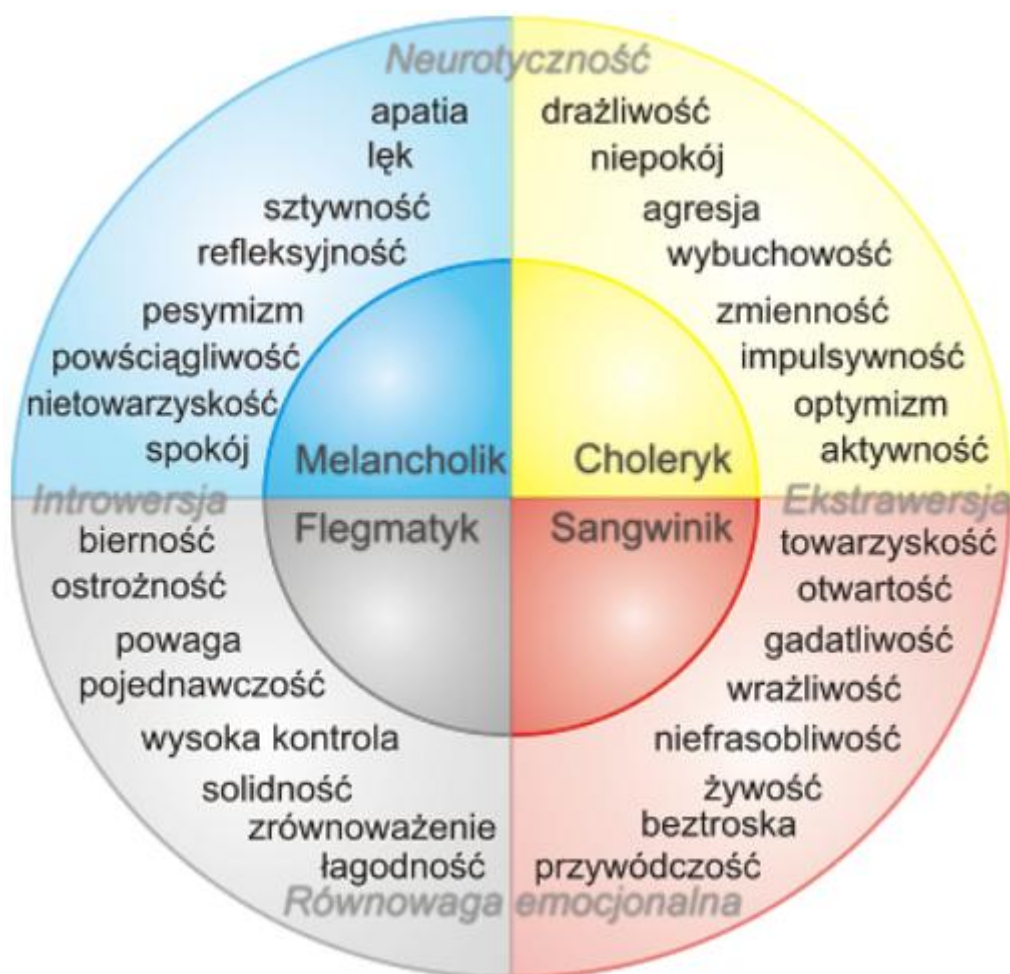
7. Wyzwanie. Podłożem działania jest tu często chęć przeciwstawiania się trudnościom i możliwość podejmowania ryzyka. Osoby lubiące wyzwania chętnie podejmują pracę w środowisku stwarzającym okazję do walki i rywalizacji. Poła wyzwań

mogą być bardzo różne np. takie jak ratowanie firmy od bankructwa, ale również handel i sport.

8. Styl życia. Osoby prezentujące tę wartość starają się o zachowanie proporcji i harmonii między różnymi aspektami życia - a przede wszystkim pracą i życiem osobistym. Są gotowe zrezygnować z wyższych dochodów na rzecz spędzania większej ilości czasu z bliskimi. Sukces to dla nich coś więcej niż sukces zawodowy.

A co Ty sobie cenisz w życiu???

Punkt 4: TEMPERAMENT

Temperament to charakterystyczna dla danej osoby i uwarunkowana biologicznie siła i szybkość reagowania. To nasze wewnętrzne życie emocjonalne, zmienność oraz ekspresja ruchów, gestów oraz mimiki. Niektórzy są wytrwali, zdolni do długotrwałej pracy, inni natomiast są niecierpliwi i szybko się męczą. Niektóre osoby pracują szybko, a inne - powoli. Jedni wolą samotność, a drudzy towarzystwo innych osób.

Z pewnością zauważyłeś, że w tych samych okolicznościach ludzie różnie reagują na to samo zdarzenie. Jedni bardzo emocjonalnie, inni zaś spokojnie. Jedni potrafią długo wykonywać monotonne zajęcia, nie odczuwając znużenia, innych po minucie dopada zniecierpliwienie i zniechęcenie. Są też osoby niezwykle łatwo na wiążące kontakt z innymi

mi, ale też takie, które wolą samotność i własne towarzystwo.

Różnice w reagowaniu na te same bodźce związane są właśnie z temperamentem.

Do jakiej grupy osób Ty należysz?

Punkt 5: CECHY CHARAKTERU

W wyborze zawodu bardzo ważnym elementem jest określenie własnych cech charakteru, osobowości. Poznajemy je, obserwując nasze podejście do samego siebie, do pracy i do innych ludzi. Przejawiają się one w naszym zachowaniu i czynnościach, które na co dzień wykonujemy. Warto wiedzieć, że pozytywne cechy charakteru są wskazane w wykonywaniu każdego zawodu, ale są zawody, gdzie są bezwzględnie konieczne. Cechy charakteru określają zachowanie się człowieka i jednocześnie różnicują ludzi. W analizowaniu cech osobowości ważny jest także Twój stosunek do samego siebie.

Zastanów się:

- ❖ Jak oceniasz siebie?
- ❖ Czy próbujesz realnie oceniać swoje możliwości, widząc własne zalety i wady?
- ❖ Jaki jest Twój stosunek do pracy?
- ❖ Czy wywiązujesz się z powierzonych zadań?
- ❖ Czy przynosi Ci zadowolenie dobrze wykonana praca?
- ❖ Co robisz, kiedy podczas wykonywania zadania napotkasz na trudności?

Oto lista przykładowych cech charakteru/ osobowości: komunikatywność, odpowiedzialność, uczciwość, punktualność, chęć pomagania innym, wrażliwość, uważne słuchanie, szybka adaptacja, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, skuteczne przekonywanie, dokładność i precyzja, spostrzegawczość, skuteczne działanie, myślenie przyczynowo – skutkowe, przewidywanie ryzyka, prawdomówność, posłuszeństwo, dokładne wykonywanie poleceń, dociekliwość, wytrwałość, empatia, obowiązkowość, opiekuńczość, uczynność, rzetelność, pewność siebie, staranność, zdecydowanie w podejmowaniu decyzji, troskliwość, operatywność, dążenie do celu, stanowczość, tolerancja, konsekwencja, poczucie humoru, takt, okazywanie szacunku innym, wnikliwa obserwacja, kreatywność, cierpliwość, szybkie podejmowanie decyzji, szybkie działanie, radzenie sobie ze stresem, pracowitość, logiczne wnioskowanie, otwartość, porządek i czystość, łagodność, wyobraźnia, długa koncentracja, zdyscyplinowanie, odwaga, spokój i opanowanie, przedsiębiorczość, praktyczność, śmiałość, serdeczność, czułość, lojalność.

Punkt 6: STAN ZDROWIA

Zdrowie jest tym czynnikiem, który ogrywa bardzo ważną rolę w planowaniu kariery zawodowej. Dlatego, gdy ktoś myśli o wykonywaniu jakiegoś zawodu, powinien już na samym początku, gdy planuje swoją karierę, przeanalizować swój stan zdrowia pod kątem wymarzonego zawodu lub pracy. Jest to o tyle ważne, aby później nie doszło do rozczarowania w sytuacji, gdy ktoś na przykład skończy szkołę samochodową, zdobędzie dyplom, a lekarz medycyny pracy stwierdzi, że się taka osoba nie nadaje do pracy w warsztacie samochodowym, bo ma na przykład chory kręgosłup.

W jednych specjalnościach zawodowych wymagania dotyczą dużej siły fizycznej, w innych dobrego wzroku, prawidłowego słuchu itp.